

ZO DOEN ZIJ HET: bezorgdheden meertalenbeleid bespreekbaar maken

BRUSSEL
VOL TAAL

School

GO! Basisschool Mozaïek Schaarbeek

Situering van de school

De GO! Basisschool Mozaïek ligt in het hart van Schaarbeek, tussen het Verboekhovenplein en het Josaphatpark. Er zitten amper Nederlandstalige kinderen: ongeveer 95% van de leerlingen heeft niet het Nederlands als thuistaal en er zijn in totaal meer dan 22 verschillende thuistalen. 97% van de leerlingen tikt aan op de SES-indicatoren, wat betekent dat ze uit een kwetsbaar milieu komen.

Wat?

Wat?

De onderwijsondersteuner merkte bij leerkrachten enkele bezorgdheden op rond de meertaligheid van de kinderen. De ondersteuner ging hiermee aan de slag, onder meer door tijdens een personeelsvergadering bezorgdheden bespreekbaar te maken.

Vanuit eigen leervragen zochten de leerkrachten informatie die hen:

- ofwel bevestiging gaf en erkenning voor hun inspanningen,
- ofwel nieuwe inzichten en mogelijkheden bood om met de uitdagingen om te gaan.

Waarom?

Mozaïek is een school die al veel weet over het belang van de thuistaal van de kinderen. De Brusselse context stelt de school voor een aantal uitdagingen. Hoe garandeer je als school voldoende oefenkansen Nederlands voor de kinderen? Welke rol geef je aan het Nederlands? Welke rol geef je aan de thuistaal? Hoe verhouden de talen zich tot elkaar?

Hoe?

1. Identificeer de bezorgdheden

In de Mozaïekschool brachten de onderwijsondersteuners de bezorgdheden die leven bij leerkrachten rond meertaligheid in kaart. Ze deden dit zowel informeel als formeel, bijvoorbeeld door babbeltjes in de leraarskamer of tijdens overlegmomenten. Tijdens deze gesprekken kregen ze zicht op wat er leeft en welke emoties ermee gepaard gaan. Meertaligheid raakt aan de identiteitsbeleving, zowel bij de leerlingen als bij de leerkrachten.

2. Bespreek de bezorgdheden

Ze legden de verzamelde bezorgdheden voor aan de leerkrachten. Ze legden hen deze vragen voor:

- In welke mate deel je deze bezorgdheid?
- Welke manieren zie je zelf om hiermee om te gaan?

Door hierover met elkaar in gesprek te gaan, merkten de leerkrachten dat ze zelf ook al heel veel kennis en ervaring hadden die ze met elkaar konden delen.

3. Introduceer kaders om houvast te bieden

De ondersteuners lichtten 2 modellen kort toe als houvast voor de volgende stap:

- comfort-stretch-panic zone (zie figuur 1)
- cirkel van betrokkenheid en cirkel van invloed (zie figuur 2)

4. Zorg dat het team in gesprek gaat met elkaar

Het team werd in groepjes van 4 ingedeeld. Elke groep werkte rond één van de bezorgdheden rond meertaligheid. Er werd echt met een rolverdeling gewerkt, om het groepswerk optimaal te laten verlopen:

- 1 tijdsbewaker
- 1 woordvoerder
- 1 verslaggever

De leerkrachten formuleerden binnen hun groep antwoorden op de volgende 3 vragen:

- Welke strategieën of inzichten vinden jullie in de informatie om met jullie bezorgdheid om te gaan?
- Kies minstens 2 strategieën/inzichten onderbouwd door de beschikbare info én gedragen door jullie groepje.
- In welke mate komt dit overeen met jullie eigen mening of met wat jullie al deden? Wat is nieuwe info?

Hiervoor maakten ze gebruik van www.brusselvoltaal.be, www.meertaligheid.be en www.metrotaal.be

5. Presenteer de conclusies

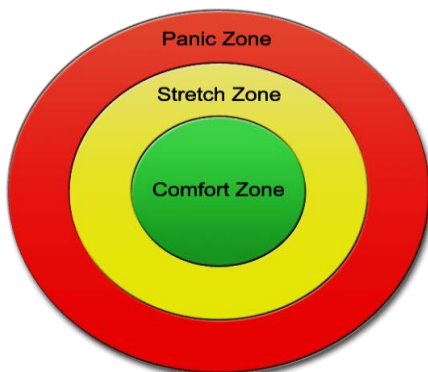
De woordvoerder van elke groepje presenteerde de bevindingen aan de rest van het schoolteam. Tijdens de presentaties noteerden de andere leerkrachten voor zichzelf twee werkpunten om mee te nemen naar hun klaspraktijk, telkens één in hun comfortzone en één in hun stretchzone.

Tips

- Maak de groepjes niet groter dan 4 deelnemers zodat elke deelnemer actief een rol opneemt.
- Indien een schoolteam eerder frustraties uit dan bezorgdheden, probeer dan eerst te achterhalen welke boodschap hierachter schuilgaat. Vaak komt dit door onzekerheid of bezorgdheden waar ze geen antwoorden voor hebben. Stel open vragen en vraag door. Laat ruimte voor reactie en wees oprecht geïnteresseerd:
  - Wat bedoel je precies?
  - Wat maakt dat je dit denkt?
  - Hoe voel je je daarbij?
  - Wat doet dit met jou?
  - ...
- Hou er rekening mee dat sommige leerkrachten niet graag iets presenteren aan hun collega's. Laat hen zelf de rollen in de groep verdelen: zo voelt iedereen zich comfortabel bij de opdracht.

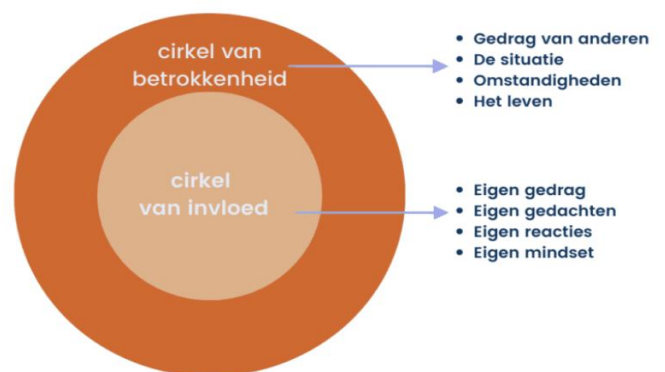
Illustratie

Model comfort-stretch-panic zone

figuur 1

Cirkel van betrokkenheid/invloed

figuur 2

Voorbeelden bezorgdheden

De moedertaal als basis is ofwel te zwak ofwel te sterk waardoor ze in de weg staat voor het Nederlands.

<https://www.brusselvoltaal.be/1-hoe-leer-je-een-taal/zo-leer-je-een-taal#anchor-vlotheid>

<https://www.brusselvoltaal.be/1-hoe-leer-je-een-taal/meertalige-taalverwerving#anchor-thuistaal>

<https://www.brusselvoltaal.be/sites/brusselvoltaal/files/2020-08/BrusselVolTaal-Schema-MondelingeTweedetaalverwerving.pdf>

<https://metrotaal.be/content/3-bouwstenen/1-kennis/bronnenkaart-waarom-is-moedertaal-zo-belangrijk.pdf>

De kinderen blijven kromzinnen maken: een aantal kernwoorden met 'en' ertussen.

Ze gebruiken ook altijd de werkwoorden 'maken', 'gaan' en 'doen'.

[PRAKTIJKVOORBEELD Windroos correctieve feedback.pdf \(brusselvoltaal.be\)](#)

<https://www.brusselvoltaal.be/sites/brusselvoltaal/files/2020-08/BrusselVolTaal-Bladwijzer-Taalleermechanisme.pdf>

<https://www.brusselvoltaal.be/1-hoe-leer-je-een-taal/zo-leer-je-een-taal>

<https://www.brusselvoltaal.be/1-hoe-leer-je-een-taal/effectieve-didactiek#anchor-noticinghypothese>

<https://metrotaal.be/content/3-bouwstenen/1-kennis/bronnenkaart-meertalige-taalverwerving.pdf>

<https://www.brusselvoltaal.be/1-hoe-leer-je-een-taal/zo-leer-je-een-taal#anchor-vorm>

<https://www.brusselvoltaal.be/1-hoe-leer-je-een-taal/zo-leer-je-een-taal#anchor-vlotheid>

De kinderen hebben te weinig contact met het Nederlands om deze als leertaal te kunnen hanteren.

[is-dit-normaal.pdf \(meertaligheid.be\)](#)

<https://www.brusselvoltaal.be/1-hoe-leer-je-een-taal/effectieve-didactiek#anchor-contextafhankelijk>

<https://meertaligheid.be/assets/pdf/waarom-niet.pdf>

<https://www.brusselvoltaal.be/1-hoe-leer-je-een-taal/zo-leer-je-een-taal#anchor-vorm>

Nederlands blijft voor de kinderen enkel een leer-lees-rekentaal.

<https://www.brusselvoltaal.be/sites/brusselvoltaal/files/2020-10/BrusselVolTaal-SoortenVragenKleuters.pdf>

<https://www.brusselvoltaal.be/1-hoe-leer-je-een-taal/zo-leer-je-een-taal#anchor-vorm>

<https://www.brusselvoltaal.be/1-hoe-leer-je-een-taal/effectieve-didactiek#anchor-contextafhankelijk>

<https://www.brusselvoltaal.be/1-hoe-leer-je-een-taal/meertalige-taalverwerving#anchor-thuistaal>

<https://metrotaal.be/content/3-bouwstenen/1-kennis/bronnenkaart-talige-repertoires.pdf>

Het mag geen gewoonte worden om overal Frans of Turks te spreken.

<https://meertaligheid.be/assets/pdf/voordelen-thuistaalsocemo.pdf>

<https://meertaligheid.be/assets/pdf/voordelen-thuistaalsteiger.pdf>

[Metrotaal.be | Rol van de leerkracht](#)

https://www.brusselvoltaal.be/sites/brusselvoltaal/files/2023-12/ACTIVITEITENFICHE%20SO-Verbondenheid_schooltaal.pdf

[bf_tips_bij_gevoel_van_controleverlies_klas-def.pdf \(metrotaal.be\)](#)